

ONDERZOEK NAAR GEWELD IN DE PSYCHIATRIE

FACTSHEET 1: OMVANG, AARD & GEVOLGEN VAN GEWELDSINCIDENTEN

De Vrije Universiteit Amsterdam doet onderzoek naar geweld in de psychiatrie. Aan hulpverleners werkzaam in de intramurale psychiatrie is gevraagd naar hun ervaringen met fysiek geweld in de afgelopen 5 jaar. Hoe vaak waren zij zelf het slachtoffer? Wat voor incident(en) hebben ze meegemaakt? En wat waren de gevolgen? De antwoorden op deze vragen zijn hier te vinden. In het onderzoek is ook gevraagd naar de overwegingen van slachtoffers om wel of geen aangifte te doen van een geweldsincident. De resultaten hiervan zijn terug te vinden in Factsheet 2.

METHODE

In de maanden juni, juli en augustus 2011 zijn hulpverleners in de intramurale psychiatrie gevraagd een online vragenlijst in te vullen. Respondenten zijn benaderd via de website www.geweldindepsychiatrie.nl, met hulp van de vakbond voor verpleegkundigen (NU'91), GGZ Nederland en via diverse social media. Daarnaast zijn instellingen aangeschreven en zijn oproepen verschenen in verschillende nieuwsbrieven en vakbladen. Ook werden respondenten verzocht de vragenlijst binnen hun eigen netwerk te verspreiden.

OMVANG SLACHTOFFERSCHAP

De vragenlijst is ingevuld door 1534 hulpverleners, waaronder verpleegkundigen, groepsbegeleiders, artsen en therapeuten. 31,4% van de respondenten is man en 68,6% is vrouw. Het merendeel (55,5%) is werkzaam in een Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis voor volwassenen (APZ).

Van de 1534 hulpverleners is 67% (n=1025) de afgelopen 5 jaar één of meerdere keren het slachtoffer geworden van (de dreiging met) fysiek geweld of brandstichting, veroorzaakt door een patiënt. De 1534 hulpverleners rapporteerden in totaal 2648 incidenten, wat neerkomt op gemiddeld 1,7 incident per respondent. Per incident zijn de slachtoffers gevraagd naar de aard van het incident. De gerapporteerde incidenten lopen zeer uiteen qua inhoud en ernst.

TABEL 1: AARD INCIDENTEN* (n=2648)	AANTAL**	%
Dreigende houding, evt. met wapen, voorwerp of vloeistof	1639	61,9
Poging tot fysiek geweld	411	15,5
Proberen te slaan of te gooien met wapen, voorwerp of vloeistof	334	12,6
Proberen te steken met wapen of voorwerp	77	2,9
Fysiek geweld	1580	59,7
Slaan, schoppen, stompen	889	33,6
Slaan of gooien met wapen, voorwerp of vloeistof	214	8,1
Haren trekken, krabben, bespugen	169	6,4
Bijten	93	3,5
Poging tot wurgen	91	3,5
Duwen, trekken, vastpakken	36	1,4
Betasten, aanranden	35	1,3
Gijzelen, opsluiten, vastbinden	28	1,1
Steken met wapen of voorwerp	11	0,4
Overig fysiek geweld of stalking	14	0,5
Brandstichting	231	8,7

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven.

**De vragenlijst kon voor maximaal 5 incidenten ingevuld worden.

LETSEL SLACHTOFFERS

Bijna de helft van de incidenten leidde tot fysiek letsel of psychische schade bij het slachtoffer. De gevolgen zijn in een aantal gevallen zeer ernstig.

TABEL 2: LETSEL SLACHTOFFERS* (n=2617)	AANTAL	%
Geen letsel	1452	55,4
Fysiek letsel	1011	38,6
Blauwe plekken, schaafwonden, kneuzing(en)	772	29,5
Rug- of nekletsel	48	1,8
Bijtmond(en)	39	1,5
Pijn	33	1,3
Hersenschudding	21	0,8
Botbreuk(en), spierscheuring(en)	20	0,7
Last van luchtwegen	18	0,7
Steek- of snijwond(en)	16	0,6
Brandwond(en)	10	0,4
Letsel aan gebit	8	0,3
Oogletsel	8	0,3
Besmetting	3	0,1
Overig	15	0,6
Psychische klachten	701	26,7
Angst of paniek klachten	307	11,7
Slapeloosheid, herbelevingen	296	11,3
Alertheid, gespannen, ernstig geschrokken	54	2,1
Psychische overbelasting (overspannen, burn-out)	20	0,7
Boosheid	16	0,6
Overig	8	0,3

*Respondenten konden meerdere antwoorden geven.

HERSTEL SLACHTOFFERS

Slachtoffers met letsel zijn gevraagd naar de duur van het herstel en de duur van eventueel ziekteverzuim.

TABEL 3: HERSTELPERIODE (n=1149)	AANTAL	%	TABEL 4: ZIEKTEVERZUIM (n=659)	AANTAL	%
Geen herstelperiode	495	42,9	Doorgewerkt	464	70,4
Minder dan 1 week	258	22,4	1 dag of korter	34	5,2
1 week - 1 maand	231	20,0	1 dag - 1 week	68	10,3
1 maand - 3 maanden	80	6,9	1 week - 1 maand	35	5,3
3 maanden - 1 jaar	40	3,4	1 maand - 3 maanden	36	5,5
Langer dan 1 jaar	14	1,2	3 maanden - 1 jaar	18	2,7
Blijvend letsel	31	2,8	Langer dan 1 jaar	3	0,5
Blijvend psychische klachten	15		Mogelijk blijvend (gedeeltelijk)	1	0,2
Blijvend fysiek letsel	16		arbeidsongeschikt		

CONCLUSIE

Hulpverleners werkzaam in de psychiatrie zijn regelmatig het slachtoffer van geweld. De gevolgen van dit geweld kunnen zeer ernstig zijn. Meer dan een derde van de respondenten in dit onderzoek had na een incident fysiek letsel en ruim een kwart kampt met psychische klachten. Eén op de zeven slachtoffers had meer dan een maand nodig om volledig te herstellen van de gevolgen van het incident of kampt met blijvend letsel.

Voor meer informatie over dit project en publicaties zie: www.geweldindepsychiatrie.nl

Citeren als: Factsheet 1, Geweld in de Psychiatrie, Vrije Universiteit Amsterdam, 2011.

